

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta (HE 24/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Lakialoite LA 13/2019 vp Ville Tavio ps Lakialoite laiksi ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain kumoamisesta
- Lakialoite LA 15/2019 vp Ville Tavio ps Lakialoite laiksi tuloverolain 101 §:n muuttamisesta
- Lakialoite LA 18/2019 vp Ville Tavio ps Lakialoite laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta
- Lakialoite LA 28/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta
- Toimenpideoite TPA 35/2019 vp Sari Tanus kd ym. Toimenpideoite kotitalousvähennyksen heikennyksen perumisesta

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Timo Annala, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Filip Kjellberg, valtiovarainministeriö
- johtaja Janne Marttinen, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- tutkimusohjaaja Seppo Kari, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- erityisasiantuntija Pekka Montell, Suomen Kuntaliitto
- veroasiantuntija Lauri Lehmusojä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

- pääekonomisti Mauri Kotamäki, Keskuskauppakamari
- ekonomisti Antti Koskela, STTK ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- pääekonomisti Mikael Kirkko-Jaakkola, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Verohallinto
- Akava ry
- Suomen Yrittäjät ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vuoden 2020 tuloveroasteikosta. Ehdotettu laki sisältää valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon. Asteikon tulo-rajat korotettaisiin noin 3,1 prosentilla.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtulovähennyksen enimmäismäärää sekä kertymä- ja poistumaprosentteja samoin kuin kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin. Lisäksi kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen eläketulovähennyksiä muutettaisiin.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 2 400 eurosta 2 250 euroon. Samoin vähennettävää prosenttiosuutta kustannuksista ehdotetaan alennettavaksi työkorvausten osalta 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkojen osalta 20 prosentista 15 prosenttiin.

Asuntovelan koron vähennysoikeudesta ehdotetaan luovuttavaksi asteittain. Korokojen vähennyskelpoista osuutta pienennettäisiin kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodelle 2020 ja siitä eteenpäin viidellä prosenttiyksiköllä vuosittain. Vuodesta 2023 alkaen asuntovelkojen korkovähennysoikeus poistuisi kokonaan.

Työnantajan maksamien muuttokustannusten veronalaista osuutta huojaennettaisiin siten, että veronalaista ansiotuloa olisi 50 prosenttia työnantajan maksamista muuttokustannuksista.

Ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettu laki säädettäisiin pysyväksi. Lisäksi laissa tarkoitettua lähdeveroprosenttia alennettaisiin 35 prosentista 32 prosenttiin.

Tuloverolaisissa säädettyä verotusyhtymän käsitettä supistettaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2020 alusta. Tuloverolain asunovelan korkovähennysoikeutta koskeva väliaikainen säännös olisi voimassa vuoden 2022 loppuun.

Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa laiksi ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain kumoamisesta LA 13/2019 vp ehdotetaan, että kumotaan ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettu laki.

Lakialoitteessa laiksi tuloverolain 101 §:n muuttamisesta LA 15/2019 vp ehdotetaan, että kunnallisverotuksen eläketulovähennys määräytyisi samalla tavalla kuin kunnallisverotuksen ansiotulovähennys, jolloin eläkeläisten verotus laskisi ansiotuloa saavien kanssa samalle tasolle.

Lakialoitteessa laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta LA 18/2019 vp ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin 126 a § lapsivähennyksestä samansisältöisenä kuin se oli ollessaan voimassa.

Lakialoitteessa laiksi tuloverolain muuttamisesta LA 28/2019 vp ehdotetaan, että lapsivähennystä jatketaan vuonna 2020 siten kuin sitä on sovellettu vuosina 2015—2017.

Toimenpideoite

Toimenpideoitteessa kotitalousvähennyksen heikennyksen perumisesta TPA 35/2019 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kotitalousvähennyksen heikennyksen perumiseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esitys sisältää ehdotukset ensi vuoden tuloveroasteikkolaiksi sekä ansiotulojen veroperusteisiin tehtäviksi muutoksiksi. Lisäksi esitys pitää sisällään yksittäiset muutokset tuloverolakiin sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettuun lakiin. Keskeiset tuloverolain muutosehdotukset koskevat kotitalousvähennystä, asunovelan korkovähennystä ja työnantajan maksamien muuttokustannusten verotusta.

Ansiotulojen verotus

Tässä esityksessä ehdotettavat muutokset veroperusteisiin pohjautuvat pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelman veropoliittisiin linjauksiin ja syksyn budjettiriihessä tehtyihin päätöksiin. Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, joka mitoitetaan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Nyt ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja kaiken kaikkiaan noin 467 miljoonalla eurolla, mistä kuntien osuus 298 miljoonaa euroa on sovittu kompensoitavaksi täysimääräisesti. Ehdotusten pääpaino on työn verotuksen kevennyksissä, minkä lisäksi esitys sisältää päätöksen solidaarisuusveron voimassaolon jatkamisesta.

Ansiotuloveroperusteiden ansiotasoindeksin mukaisen tarkistuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 489 miljoonalla eurolla ja ansiotuloverotukseen ehdotetun kevennyksen noin 200 miljoonalla eurolla. Niin sanotun solidaarisuusveron säilyttämisen nykyisellään arvioidaan puolestaan lisäävän verotuloja noin 109 miljoonalla eurolla verrattuna siihen, että solidaarisuusvero poistuisi kokonaan.

Esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja vuositasolla valtion ansiotuloveroasteikon osalta yhteensä noin 166 miljoonalla eurolla, työtulovähennyksen korotuksen osalta noin 269 miljoonalla eurolla, perusvähennyksen korotuksen osalta noin 109 miljoonalla eurolla sekä valtionverotuksen eläketulovähennyksen osalta noin 10 miljoonalla ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korotuksen osalta noin 26 miljoonalla eurolla.

Kun otetaan huomioon ansiotason nousu sekä palkansaajan veronluonteisten maksujen muutokset työn verotus kiristyy esityksen mukaan kokonaisuutena katsottuna noin alle 14 300 euroa sekä yli 24 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Kiristys johtuu palkansaajan veronluonteisten maksujen noususta, kun niin sanotun kilpailukyky sopimuksen seurauksena säädetty määräaikainen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun alennuksen voimassaolo lakkaa. Samassa yhteydessä maksurasitusta siirrettiin työnantajalta työntekijälle.

Valiokunta kuitenkin korostaa, että tässä esityksessä ehdotetut muutokset verotusperusteisiin keventävät palkansaajan verotusta kaikissa tuloluokissa hallituksen esityksen taulukossa kuvatuin mukaisesti. Taulukkoon on koottu tässä esityksessä vuodelle 2020 ehdotettujen veroperustemuutosten yhteisvaikutukset. Taulukon veroasteen muutosarviointissa on huomioitu solidaarisuusvero sekä vuoden 2019 perusteissa että vuodelle 2020 ehdotetuissa perusteissa.

Verotus kevenee tulodesiileissä 2—9, ja vaikutus on suhteellisesti suurin tulodesiileissä 6—9. Ylimmässä tulodesiilissä verotus kiristyy hieman, kun huomioidaan päätös solidaarisuusveron voimassaolon jatkamisesta. Esityksen arvioidaan kaventavan tuloeroja.

Valiokunta pitää käytettävissä olevaa veronkevennysvaraa yleisesti hyvin kohdennettuna sekä veroasteikkoon ja tuloverolakiin ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Selvästi tuntuvin muutos on työtulovähennyksen enimmäismäärän korotus 1 630 eurosta 1 770 euroon. Sen lisäksi vähennyksen kertymä- ja poistumaprosentteja ehdotetaan muutettaviksi niin, että vähennys kohdistuu nykyistä selvemmin pieni- ja keskituloisille. Valiokunta pitää tätä yleisen ostovoiman kannalta hyvänä ratkaisuna. Kaikkiin tuloluokkiin tehtävää asteikkotarkistusta ja tulonhankkimisvähennykseen tehtävää muutosta voidaan pitää myös mittavana.

Valiokunta pitää solidaarisuusveron voimassaoloa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa perusteltuina. Se siirtää verorasitusta ylimpään tulodesiiliin ja on linjassa yleisen veronmaksukykyperiaatteen kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Kotitalousvähennys

Valiokuntakuulemisessa on suhtauduttu ristiriitaisesti kotitalousvähennystä koskevaan muutosehdotukseen. Osa asiantuntijoista on vastustanut esitystä, ja osa asiantuntijoista pitää muutosta perusteltuna. Asiantuntijakuulemisessa on nostettu esiin huoli harmaan talouden kasvusta ja korostettu kotitalousvähennyksen työllisyysvaikutuksia. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärän ja vähennettävän prosenttiosuuden alentamisen on epäilty heikentävän myös yrittäjyyden edellytyksiä ja vaikutuksien on arvioitu kohdistuvan erityisesti pieniin yrityksiin.

Vuonna 2017 kotitalousvähennyksen teki noin 426 000 verovelvollista ja keskimääräinen vähennys oli noin 1 040 euroa. Keskimääräisen vähennyksen tilanteessa vähennettävän prosenttiosuuden alentaminen pienentää kotitalousvähennyksen määrää 228 eurolla, ja tältä osin muutos kohdistuisi kaikkiin kotitalousvähennystä tekeviin verovelvollisiin. Enimmäismäärän alentaminen ei sitä vastoin vaikuttaisi niiden verovelvollisten vähennysoikeuteen, joiden vähennys on jäänyt alle ehdotetun enimmäismäärän. Vuonna 2017 kotitalousvähennyksen määrä ylitti 2 250 euroa noin 65 000 verovelvollisella. Nykyinen enimmäismäärä 2 400 euroa ylittyi noin 53 000 verovelvollisella. Tämä vastaa noin 12 %:a kaikista kotitalousvähennyksen tehneistä verovelvollisista.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että esityksen enimmäismäärän alentaminen voi jonkin verran lisätä harmaan talouden määrää tai sen riskiä, kun vähennyksen enimmäismäärä ylittyy nykyistä aiemmin. Vuoden 2017 lukumäärätietojen valossa näiden verovelvollisten määrä on kuitenkin vähäinen, ja täten valiokunta arvioi esityksen vaikutuksien jäävän tältä osin vähäisiksi.

Prosenttiosuuden alentamisen on arvioitu lisäävän houkuttavuutta palvelun ostamiseen sellaiselta toimijalta, joka ei täytä lakisääteisiä velvoitteita. Ehdotettuja muutoksia on kuitenkin pidetty asiantuntijakuulemisessa melko maltillisina. Tämän johdosta on myös esitetty varovaisia arvioita, ettei esitys lisäisi kiinnostusta ostaa kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita harmaan talouden toimijalta. Valiokunta pitää asiantuntijakuulemisen perusteella tätä riskiä vähäisenä ja puoltaa kotitalousvähennyksen rajaamista esityksen mukaisesti.

Valiokunta haluaa tässä yhteydessä korostaa, että verotuksessa myönnettävä kotitalousvähennys on vain yksi tapa tukea ja kannustaa kotitalouksia teettämään ulkopuolisella tavanomaisia kotitalous-, hoiva- tai hoitotöitä sekä asunnon kunnossapito- tai perusparannustöitä. Verotuksen kautta toteutettuna ja verosta tehtävänä vähennyksenä kotitalousvähennyksen käyttö ei ole mahdollista niille pienituloisille, jotka eivät maksa veroa, tai vähennyksen hyöty jää muita vähäisemmäksi, jos maksettavan veron määrä on alle kotitalousvähennyksen enimmäismäärän.

Tämän johdosta valiokunta pitää tärkeänä hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan selvitetään edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös pienituloisimmat. Selvitys tulisi tehdä kiireellisenä.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Muuttokustannukset

Esityksessä ehdotetaan työnantajan maksamien muuttokustannusten veronalaisen osuuden osittaista huojentamista. Kustannuksista veronalaista ansiotuloa olisi 50 prosenttia. Esitys perustuu hallitusohjelmaan, ja esityksen tavoitteena on edistää työvoiman liikkuvuutta sekä maan sisällä että ulkomailta Suomeen. Muutosta on kannatettu valiokunnan asiantuntijakuulemisessa laajasti.

Valiokunta pitää osittaista huojentamista perusteltuna, vaikka siinä on kysymys elantomenoista, joiden verovähennyskelpoisuuteen tulisi suhtautua verojärjestelmän johdonmukaisuuden vuoksi ylipäänsä pidättyvästi. Esitetyn huojennuksen taustalla ovat ne haasteet, jotka liittyvät työvoiman saantiin ja taluskasvun edellytyksiin, jolloin työvoiman liikkuvuutta on perusteltua edistää myös verotuksen keinoin.

Avainhenkilöihin kohdistuva verohuojennus

Ulkomailta Suomeen muuttaviin avainhenkilöihin kohdistuva määräaikainen verohuojennus ehdotetaan säädettäväksi pysyväksi. Avainhenkilön palkkatulosta perittävä lähdevero ehdotetaan samassa yhteydessä alennettavaksi 35 prosentista 32 prosenttiin. Vapaaehtoinen palkkatulon lähdeverotus on edelleen määräaikainen, ja sitä voidaan soveltaa enintään 48 kuukauden ajan. Ehdotusta on kannatettu valiokunnan asiantuntijakuulemisessa lievin varauksin. Pääosa asiantuntijoista on pitänyt tärkeänä, että verotuksen keinoin voidaan edistää erityistä asiantuntemusta omaavien avainhenkilöiden Suomeen tulo. Pysyvä laki edistää verotuksen ennakoitavuutta. Lähdeveroprosentin alentaminen on puolestaan linjassa yleisen ansiotuloverotuksen kevenemisen kanssa. Voimassa ollutta lähdeveroprosenttia ei ole muutettu lain voimassaolon aikana, vaikka ansiotulojen verotus on yleisesti keventynyt vastaavana aikana. Lakia on sovellettu yhtäjaksoisesti vuoden 2001 alusta.

Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen ehdotukseen ja sen perusteisiin. Ulkomaisten avainhenkilöiden erityisverokohtelua voidaan pitää hyväksyttävänä, ja verotuksen tason uudelleen arviointi on perusteltua.

Asuntovelan korkovähennys

Esitys sisältää myös ehdotuksen asteittaisesta luopumisesta asuntovelan koron vähennysoikeudesta. Korkojen vähennysoikeutta pienennettäisiin vuosittain, ja vuodesta 2023 alkaen vähennysoikeus poistuisi kokonaan. Vähennysoikeutta on kavennettu maltillisesti ja asteittain vuodesta 2012 alkaen yli hallituskausien.

Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista kannattaa esitystä. Osan mielestä vähennysoikeus tulisi säilyttää ainakin osittain, jotta verotuksessa olisi valmis työkalu kotitalouksien velkakustannuksien säätelyyn. Valiokunta puoltaa koron vähennysoikeuden rajaamista esityksessä esitetyllä tavalla. Tätä voidaan pitää perusteltuna, kun verrataan eri asumismuotoja ja otetaan huomioon matala korkotaso. Matala korkotaso helpottaa kotitalouksien sopeutumista muutokseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Verotusyhtymää koskeva muutosehdotus

Muutosehdotus on verotusta yksinkertaistava ja luonteeltaan tekninen. Valiokunnalla ei ole tältä osin huomautettavaa.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta ehdottaa, että esityksen yhteydessä käsiteltävät lakialoitteet ja toimenpideoite hylätään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 24/2019 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 13, 15, 18, 28/2019 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta hylkää toimenpideoitteen TPA 35/2019 vp.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Helsingissä 26.11.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok (osittain)
varajäsen Kalle Jokinen kok (osittain)
varajäsen Jukka Kopra kok (osittain)
varajäsen Merja Kyllönen vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 1 /ps

VASTALAUSE 1 /ps

Perustelut

Eläketulojen verotus nousee työtuloja korkeammaksi jo hyvin maltillisissakin eläkkeissä. Pienimmistä eläketuloista maksetaan jo nyt pienempää veroa kuin työtulosta, mutta siltä osin kuin eläkkeiden verotus ylittää työtulon verotuksen tason, on verotusta yhtenäistettävä tasavertaisuuden nimissä.

Työ on suomalaisen hyvinvoinnin perusta. Työtulovähennys on helppo tapa keventää pienempien ansiotulojen verotusta, lisätä tämän väestöryhmän ostovoimaa ja samalla pienentää sosiaaliturvan ja matalapalkkaisen työn välistä kannustinloukkua. Perussuomalaiset haluavat siksi nostaa työtulovähennystä hallituksen esitystäkin enemmän.

Perussuomalaiset pitävät perhettä tärkeänä ja näkevät lapsissa tulevaisuutemme. Matalan syntyvyyden ja väestömmen vanhenemisen takia perussuomalaiset katsovat, että aiemmin voimassa ollut säännös lapsivähennyksestä täytyy palauttaa. Lapsivähennys myönnetään verovelvolliselle, jolla on huollettavana yksi tai useampi alaikäinen lapsi. Vähennys on tulosisäilyttävänä ja pienee tulojen noustessa. Erityisesti pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon kannalta lapsivähennys on tärkeä. Lapsivähennyksellä tasattiin vuonna 2014 tehtyjä lapsilisäleikkauksia. Tulonjaon itseisarvon ja oikeudenmukaisen verotuksen näkökulmasta lapsivähennyksen palauttaminen vuoden 2017 tasolle vuonna 2020 on perusteltua.

Omaishoitajien arvokas työ tuottaa laadukasta, hoidettavaa lähellä olevaa ja valtiontalouden näkökulmasta kustannustehokasta hoivaa. Perussuomalaisten mielestä omaishoidon tuen raskas verottaminen on väärin ja haitallista sekä hoidettavien omaisten että valtion taloudellisen edun kannalta. Tavoitteena tulisi olla tuen vapauttaminen verosta.

Ulkomailta Suomeen muuttavien avainhenkilöiden verohuojennus, eli mahdollisuus hakeutua väliaikaisesti lähdeverotuksen piiriin, on perussuomalaisten mielestä väärin. Se on käytännössä yritystuki sellaisille yrityksille, joilla on sekä halua että varaa palkata kovapalkkaisia johtohenkilöitä. Tuki on tarpeeton, eikä sen piiriin ole ulotettu esimerkiksi paluumuuttajia, joten se ei auta Suomen aivovuodon kääntämisessä paluumuutoksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että 1. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 92 §:n 1 momentti, 101 §:n 2 momentti, 125 §:n 2 momentti, 127 a §:n 1 momentti ja 127 b § muutettuna ja lakiehdotukseen lisätään uusi 126 a § seuraavasti, (***Vastalauseen muutosehdotukset***)

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 1 /ps

että 3. lakiehdotus hylätään.

Vastalauseen muutosehdotukset

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

28) Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukainen omaishoitajille maksettava hoitopalkkio.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,346 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään **48,8** prosentilla ylimenevän osan määrästä.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12,5 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin **1 827** euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee **1,90** prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 1 /ps

126 a § (Uusi)

Lapsivähennys

Verovelvollisen, jolla verovuoden päättyessä on huollettavanaan alaikäinen lapsi, verosta vähennetään lapsivähennys. Vähennyksen määrä on 50 euroa jokaisesta huollettavasta alaikäisestä lapsesta. Jos verovelvolliseen ei sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä eikä hänellä ole puolisoa ulkomailla, vähennys myönnetään kaksinkertaisena niiden lasten osalta, joiden ainoa huoltaja hän on. Vähennyksen määrä lasketaan kuitenkin enintään neljän lapsen perusteella. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärän ylittäessä 36 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1 prosentilla puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärän 36 000 euroa ylittävältä osalta.

Lapsivähennys vähennetään ensisijaisesti valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään työtulovähennyksen jälkeen ja pääomatuloista menevästä verosta ennen kotitalousvähennystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa.

127 a §

Kotitalousvähennys

Verovelvollinen saa vähentää verosta osan käyttämässään asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehdystä työstä maksamistaan määristä (*kotitalousvähennys*). Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyö. Vähennys on enintään 2 400 euroa vuodessa, ja se myönnetään vain siltä osin kuin 127 b §:ssä tarkoitettu vähennettävä osa kustannuksista ylittää 100 euroa.

127 b §

Kotitalousvähennyksen peruste

Verovelvollinen saa vähentää:

1) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamansa työnantajan sairausvakuutusmaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 20 prosenttia maksamastaan palkasta;

2) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksettusta työkorvauksesta 50 prosenttia; vastaava vähennys voidaan tehdä myös toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdystä työstä maksettusta työkorvauksesta, jos verovelvollinen osoittaa, ettei suorituksen saajalla ole ennakkoperintälain 26 §:ssä tarkoitettuja laiminlyönnejä;

3) tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tämän lain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksettusta työkorvauksesta 50 prosenttia.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 1 /ps

Helsingissä 26.11.2019

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 2 /kok

VASTALAUSE 2 /kok

Perustelut

Hallitusohjelman mukaan verotuksen tulee tukea talous- ja työllisyyspolitiikalle asetettuja tavoitteita, kansainvälistä kilpailukykyä ja koko Suomen elinvoimaisuutta. Hallitus tavoittelee työllisyysasteen nostamista 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämä on edellytys hallituksen tavoitteen toteutumiselle julkisen talouden tasapainosta. Hallituksen toteuttama veropoliitiikka on perustavanlaatuisessa ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa. Ansiotuloverotuksen kiristäminen ja kotitalousvähennyksen poistaminen nostavat työhön kohdistuvaa vero-kiilaa ja tekevät työn teettämisestä sekä työn vastaanottamisesta nykyistä kannattamattomampaa.

Ansiotuloverotus kiristyy

Edellisellä vaalikaudella huolehdittiin siitä, ettei kenenkään ansiotuloverotus kiristynyt. Kireä työn verotus vähentää halukkuutta työn tekemiseen, teettämiseen ja itsensä kehittämiseen. Hyvinvointi syntyy vain työstä. Jos työtä verotetaan kireästi, myös hyvinvointia syntyy vähemmän. Tämän vuoksi edellinen hallitus kevensi työn verotusta yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.

Korkea työn verotus on haitallista kaikissa tuloluokissa. Pienillä tuloilla se vähentää kannustimia ottaa työtä vastaan. Keskituloisilla työnteosta rankaiseminen korkealla ja nopeasti kiristyvällä verotuksella vähentää kannustimia kehittää omaa osaamistaan tai tavoitella vastuullisempia työtehtäviä. Suomi verottaa poikkeuksellisen tiukasti tärkeintä kilpailutekijäänsä eli osaamista. Verotamme kansainvälisesti vertaillen kireästi huippuosaajia ja asiantuntijoita. Viime vuosina korkeasti koulutettujen nettomuutto pois Suomesta on kiihtynyt huolestuttavasti. Saksassa on väestömäärään suhteutettuna kaksinkertaisesti johtaja- ja asiantuntijataso työpajkoja Suomeen verrattuna. Tämä väestönosa ja heidän työpaikkansa kilpailevat kansainvälisillä markkinoilla. Työpaikkojen sijoittumiseen vaikuttaa keskeisesti verotaso.

Hallitus tekee asiantuntijoiden osalta ristiriitaista politiikkaa. Se nostaa korkean lisäarvon työhön kohdistuvaa verotusta ihmisille, jotka nyt työskentelevät Suomessa. Samalla se laskee ulkomaalaisten asiantuntijoiden verotusta ymmärtäen, että kansainvälisen tason huippuosaajia on vaikea houkuttaa Suomeen yleisillä työhön kohdistuvilla veroasteilla. On aivan keskeistä pitää Suomi kilpailukykyisenä myös muualta tuleville ihmisille; siksi ulkomaisten avainhenkilöiden kohtuullista verotusta on helppo tukea. Saman kannustavuuden tulisi kuitenkin päteä myös kotimaiseen työvoimaan. Suomessa on voitava tehdä ja teettää monenlaista korkean tuottavuuden työtä. Nyt suomalainen huippuosaaja voi joutua maksamaan yli 22 prosenttiyksikköä korkeampaa veroa kuin ulkomainen huippuosaaja.

Nykyinen hallitus on heti ensimmäisessä budjetissaan poikkeamassa edellisen hallituksen veropolitiikan keskeisestä periaatteesta. Työn verotus on kiristymässä ensi vuonna 250 miljoonalla eurolla, koska hallitus ei ole kompensoimassa palkansaaajille veroluonteisten maksujen kiristymistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 2 /kok

Veronmaksajien keskusliiton arvion mukaan keskituloisen 3 452 e/kk ansaitsevan veroprosentti kiristyy noin 0,4 prosenttiyksikköä vuonna 2020. Tämä tarkoittaa keskituloiselle kahden palkansaajan perheelle reilun kolmensadan euron menetystä vuosittain.

On positiivista, että hallitus esittää ensi vuodeksi pienituloisille 200 miljoonan euron kevennystä ansiotuloverotukseen. Tästä huolimatta verotus kiristyy hieman myös matalilla palkkatasoilla. Esitetty veronkevennys on siis riittämätön kompensoimaan maksujen muutoksista aiheutuva palkkaverotuksen kiristyminen ensi vuonna.

Kaiken päälle hallitus on myös kiristämässä välillisiä veroja. Työssäkävien ja yritysten kustannuksia nostetaan 250 miljoonan euron polttoaineveron kiristyksellä, jota ei kompensoida yrityksille tai keskituloisille muussa verotuksessa. Haittaverojen reilun kiristämisen vastapainoksi tarvittaisiin vastaavasti ansiotuloveron tuntuva kevennys.

Kokoomus esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan yhteensä miljardin euron ansiotuloverotuksen kevennystä ensi vuodelle kaikille palkansaajille sekä eläkeläisille. Kokoomus edellyttää hallituksen vähintään huolehtivan siitä, ettei kenenkään palkansaajan verotus kiristy vaalikauden aikana.

Kotitalousvähennyksen heikennys huonoa työllisyys-, perhe ja senioripolitiikkaa

Kotitalousvähennyksellä tuetaan työllisyyttä ja torjutaan harmaata taloutta. Vähennys on myös tärkeä tuki erityisesti lapsiperheille ja ikääntyneille arkea helpottavien palveluiden hankintaan. Vähennys alentaa kynnystä teettää kotitöitä ja korjauksia ulkopuolisella ammattilaisella sekä ehkäisee harmaata taloutta.

Hallitus esittää vuoden 2020 talousarvion yhteydessä kotitalousvähennykseen leikkausta. Enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 2 400 eurosta 2 250 euroon. Samoin vähennettävää prosenttiosuutta kustannuksista ehdotetaan alennettavaksi työkorvausten osalta 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkojen osalta 20 prosentista 15 prosenttiin.

Hallitus tavoittelee korkeampaa työllisyyttä ja harmaan talouden tehokasta torjuntaa. Hallituksen päätös heikentää kotitalousvähennystä on vastoin kumpaakin päämäärää. Kotitalousvähennyksen heikennys nostaa remontti- ja kotipalveluiden hintaa ja laskee palveluiden kysyntää. Tämä vähentää palvelualojen työllisyyttä ja kasvattaa riskiä harmaan talouden lisääntymiseen. Kokoomus esittää, että hallitus luopuu kotitalousvähennyksen heikennyksestä.

Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan yli 75-vuotiaille parannettua kotitalousvähennystä. Tämä tukisi ikääntyneiden asumista kotona, säästäisi hoivamenoissa sekä lisäisi kotipalvelualan työllisyyttä. Kokoomus ehdottaa, että yli 75-vuotiaiden osalta kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 2 /kok

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 127 a ja 127 b § seuraavasti, *(Vastalauseen muutosehdotukset)*

että hyväksytään kaksi lausumaa. *(Vastalauseen lausumaehdotukset)*

127 a §

Kotitalousvähennys

Verovelvollinen saa vähentää verosta osan käyttämässään asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehdystä työstä maksamistaan määristä *(kotitalousvähennys)*. Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyö. Vähennys on enintään 2 400 euroa vuodessa, ja se myönnetään vain siltä osin kuin 127 b §:ssä tarkoitettu vähennettävä osa kustannuksista ylittää 100 euroa.

127 b §

Kotitalousvähennyksen peruste

Verovelvollinen saa vähentää:

1) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksamansa työnantajan sairausvakuutusmaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturmavakuutusmaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja ryhmähenkivakuutusmaksun sekä lisäksi 20 prosenttia maksamastaan palkasta;

2) kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakkoperintärekisteriin merkitylle tuloveronalaista toimintaa harjoittavalle maksettusta työkorvauksesta 50 prosenttia; vastaava vähennys voidaan tehdä myös toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tehdystä työstä maksettusta työkorvauksesta, jos verovelvollinen osoittaa, ettei suorituksen saajalla ole ennakkoperintälain 26 §:ssä tarkoitettuja laiminlyönnejä;

3) tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tämän lain 22 §:ssä tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksettusta työkorvauksesta 50 prosenttia.

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu turvaamaan sen, ettei kenenkään palkansaajan verotus tällä vaalikaudella kiristy.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta yli 75-vuotiaiden osalta siten, että kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen.

**Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp
Vastalause 2 /kok**

Helsingissä 26.11.2019

Timo Heinonen kok
Elina Lepomäki kok
Kalle Jokinen kok
Markku Eestilä kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Jukka Kopra kok
Sari Sarkomaa kok